

منابع آب کشور متناسب با رشد جمعیت نیست

جمعیت کشور در سال 1404 به 105 میلیون نفر می‌رسد و اگر وضع کنونی بحران آب تداوم یابد قادر به برون‌رفت از تنش آبی نخواهیم بود...

در همایش اقتصاد آب اعلام شد

منابع آب کشور متناسب با رشد جمعیت نیست

جمعیت کشور در سال 1404 به 105 میلیون نفر می‌رسد و اگر وضع کنونی بحران آب تداوم یابد قادر به برون‌رفت از تنش آبی نخواهیم بود

کارشناسان اقتصادی و مسئولان اجرایی کشور دیروز در همایش اقتصاد آب گفتند: منابع آب کشور متناسب با رشد جمعیت نیست.

مهندس حمید چیت‌چیان وزیر نیرو دیروز در مراسم آغاز به کار این همایش دو روزه که در برج میلاد تهران برپا شده است، قیمت کنونی آب را مشوق مصرف‌گرایی و اتلاف آن در کشور دانست و گفت: وقتی هزینه کمی برای مصرف آب‌های تجدیدپذیر پرداخت شود، انگیزه‌ای برای صرفه‌جویی نخواهد بود.

وی با اشاره به اینکه پراکندگی و تشتت بسیار شدیدی در دیدگاه‌ها و رویکردهای سازمان‌های مختلف، متفکران و صاحب‌نظران، مدیران و برنامه‌ریزان کشور در خصوص اقتصاد آب وجود دارد، گفت: وزارت نیرو، جهاد کشاورزی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، بخش‌های خصوصی و دولتی، صنعت و کشاورزی و امور اجتماعی نظرات بسیار متفاوت و بعضاً متضادی در مورد اقتصاد آب وجود دارند که این تفرق دیدگاه‌ها و نظرات اثر نامطلوبی بر جایگاه اجتماعی و اقتصادی آب خواهد داشت و ضروری است فارغ از تعارضات و گرایش‌های سیاسی و سازمانی، به صورت علمی با مشارکت همه صاحب‌نظران و بخش‌های اقتصادی و سازمان‌های اجرایی و مجامع علمی و تحقیقاتی کشور یک کار وزن و علمی در مورد اقتصاد آب صورت گیرد تا با همگرایی در زمینه‌های نظری به یک برنامه مشترک ملی در خصوص مسأله آب و اقتصاد آب برسیم و انتظار داریم با بیان دیدگاه‌ها و نظرات مختلف به نتایج مثبتی راه پیدا کنیم.

چیت‌چیان با اشاره به اینکه در مسأله آب وجوه گوناگونی مانند قیمت و بازار آب وجود دارد، گفت: قیمت آب می‌تواند اثرات مثبتی در این زمینه ایجاد کند.

وی ادامه داد: یکی از بزرگ‌ترین اسرار و رموز خلقت آب است که ماده حیاتی آن در عین اینکه فراوان‌ترین ماده روی زمین بوده و 70 درصد کره خاکی را در بر می‌گیرد، در عین حال بسیار کمیاب است، به‌طوری که جنگ‌های آینده بر سر منابع آب خواهد بود.

این عضو کابینه دولت با بیان اینکه تحقیقات نشان می‌دهد تا سال 2030 نیاز به آب در کره زمین 40 درصد افزایش می‌یابد، گفت: این موضوع موجب نگرانی مدیران و برنامه‌ریزان کشورها شده است که چگونه این میزان آب تأمین شود، در حالی که یک سوم مردمی که در کشورهای در حال توسعه زندگی می‌کنند تنها از 50 درصد منابع آب قابل استفاده در منطقه خود برخوردار هستند.

وی با بیان این مطلب که دو سوم کشور ما در منطقه خشک و نیمه خشک قرار دارد و متوسط بارندگی از 250 میلی‌متر به 243 میلی‌متر کاهش داشته که برابر یک سوم بارندگی جهان است، اظهار داشت: در سال‌های اخیر با پدیده خشکسالی و تغییر اقلیم از نظر نوع، شدت، مدت و تعداد بارندگی مواجه بودیم و این در حالی است که متوسط هوای ایران هم 2 درجه سانتیگراد افزایش داشته که این امر موجب تبخیر بیش از حد روان‌آب‌ها و آب‌های سطحی شده است.

وزیر نیرو ادامه داد: زمانی متوسط آب تجدیدشونده کشور 130 میلیارد مترمکعب بود که بعدها به 116 میلیارد مترمکعب کاهش یافت و در زمان حاضر این میزان بسیار کمتر شده است. وی با بیان اینکه امروزه در ادبیات آب دنیا بیان می‌شود که در هر منطقه ای بیش از 40 درصد از منابع تجدیدپذیر استفاده شود، آن منطقه دچار تنش آبی می‌شود و اگر بیش از 60 درصد از آب تجدیدپذیر مصرف شود، آن منطقه دچار بحران می‌شود، اظهار داشت: متأسفانه ما در حال حاضر بیش از 86 درصد منابع

تجدیدپذیر خود را استفاده می‌کنیم و بنابراین ناچاریم برای پایداری در توسعه و منابع آب، مصرف را کاهش دهیم؛ زیرا ادامه وضع موجود حیات انسان‌ها و ادامه تمدن را مورد تهدید قرار می‌دهد.

چیت چیان با اشاره به اینکه برای مدیریت مصرف و کنترل آب باید این میزان مصرف به حدود 60 درصد تقلیل یابد و بایستی قیمت‌ها تغییر کرده و به قیمت واقعی نزدیک شود، گفت: یکی از علت‌هایی که مصرف بیش از حد در کشور وجود دارد، قیمت کنونی آب است که ما را ترغیب می‌کند تا بیش از حد مورد نیاز مصرف‌گرا شویم؛ در حالی که فرهنگ و دین ما مرتباً ما را به صرفه جویی ترغیب می‌کنند ولی در عمل ارزانی قیمت آب باعث شده ما مسابقه مصرف برگزار کنیم.

وی با تأکید بر اینکه مصرف بهینه منابع آب با بخشنامه انجام شدنی نیست و با خواهش و تبلیغات هم نمی‌توان این مهم را انجام داد، گفت: مادامی که آب به قیمت واقعی در اختیار مصرف‌کننده قرار نگیرد، این وضع ادامه خواهد داشت.

وزیر نیرو با اشاره به اینکه تأمین آب شرب یکی از معضلات کشور است، گفت: زمانی سد کرج پاسخگوی جمعیت تهران بود، اما با توسعه شهرسازی و افزایش روزافزون جمعیت، امروزه سدهای لتیان، لار، طالقان و ماملو هم مورد بهره‌برداری قرار دارند و نمی‌توانند نیاز کامل مردم را تأمین کنند.

وی با اشاره به اینکه آب برخی مناطق ممکن است دارای نیترات، نیتريد یا فلزات سنگین باشد، گفت: استانداردهای آب شرب بسیار سختگیرانه است و باید به خوبی تصفیه شود و در این میان نیاز به سرمایه‌گذاری‌های کلان است که همکاری بخش خصوصی را می‌طلبد.

چیت چیان ادامه داد: با گذشت 4 ماه از سال جاری هنوز اعتبارات عمرانی در اختیار سازمان‌های اجرایی کشور قرار نگرفته و هنوز با گذشته که نفت به قیمت 110 تا 130 دلار به فروش می‌رفت، فاصله زیادی داریم.

مهندس رحیم میدانی معاون وزیر نیرو هم گفت: ایران در منطقه خشک و نیمه خشک جهان قرار گرفته است و کشور ما از نظر پراکندگی بارش، وضع نامنظمی دارد. طوری که 75 درصد بارش‌ها در 25 درصد کشور اتفاق می‌افتد. وی افزود: هم اکنون آب قابل تنظیم کشور 80 میلیارد مترمکعب است که در مقایسه با جمعیت 80 میلیونی کشور رقم سرانه‌ای معادل 10 هزار مترمکعب می‌شود که در مقایسه با متوسط جهانی بسیار پایین است.

معاون آب و آبفای وزارت نیرو گفت: براساس پیش‌بینی‌ها جمعیت کشور تا سال 2025 به 105 میلیون نفر می‌رسد و این عدد نشان می‌دهد که اگر وضع کنونی بحران آب تداوم یابد ما در این سال حتی با وجود راندمان بسیار بالا قادر به برون رفت از وضعیت تنش آبی نخواهیم بود. وی تأکید کرد: تداوم وضعیت کنونی بحران آب در کشور و همزمان با آن گرم شدن کره زمین و تغییرات اقلیمی به معنای ایجاد بحران‌های اجتماعی در آینده خواهد بود. نامبرده گفت: نظام قیمت‌گذاری کنونی آب برآمده از قوانین دهه 50 و عرضه و تقاضای موجود در آن زمان است، حال آن که امروز وضع عرضه و تقاضا در بخش‌های مختلف شرب، کشاورزی و صنعت بسیار فرق کرده و ما با انباشت تقاضا در این بخش‌ها روبرو هستیم.

دکتر حمید پور محمدی معاون توسعه امور تولیدی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور هم در این همایش گفت: امسال 500 میلیون دلار از منابع صندوق توسعه ملی برای گسترش آبیاری نوین و تحت فشار بخش کشاورزی اختصاص می‌یابد. وی افزود: با توجه به روند کاهشی منابع آبی، تعیین قیمت این کالای اساسی بسیار مهم است. وی با انتقاد از اینکه در بهره‌برداری از منابع آبی موضوع تخریب محیط زیست نادیده گرفته می‌شود، گفت: تداوم این رویکرد موجب تخریب بیشتر سرزمین می‌شود. لذا باید حبابه‌های محیط زیست را در حوزه آب در نظر گرفت.

معاون سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی تأکید کرد: باید سالانه 10/8 میلیارد مترمکعب به نفع محیط زیست لحاظ کنیم. اکنون حدود 90 میلیارد مترمکعب مصرف آب کشور برآورد می‌شود و با توجه به نیاز 88/8 میلیارد متر مکعبی منابع آبی کشور، سالانه باید 11/8 میلیارد مترمکعب صرفه جویی شود.

وی می‌گوید: باید از ابزار قیمتی در حوزه آب به نحوی استفاده کرد که یک فرد ساکن در مناطق دور افتاده کشور که دسترسی مناسب به آب ندارد با کسی که بی‌قاعده آب مصرف می‌کند، حق یکسانی دیده نشود.

پورمحمدی بر ایجاد صندوق ملی حفاظت از منابع آبی تأکید کرد و گفت: وضع عوارض و مالیات برای آلودگی آب و مصرف بی‌رویه ضروری است و باید صندوقی برای واریز این درآمدها به نحوی که صرف سالم‌سازی و تأمین منابع آب شود، تاسیس کرد.

دکتر پدram سلطاني نايب رئيس اول اتاق بازرگاني ايران هم در اين همایش بيان داشت: گفته‌ها حاكي از آن است که هنوز در کشور چاه‌هاي غيرمجاز حفر مي‌شود و شايد سرعت حفر چاه‌هاي غيرمجاز بيش‌تر از بستن چاه‌هاي غيرمجاز موجود باشد.

وي افزود: يکي از تصميمات مهم و ضروري شوراي عالي آب پرداختن به تعادل بخشي آب‌هاي زيرزميني در قالب 15 پروژه است و تمام سازمان‌ها و ذينفعان در به ثمر رسيدن اين طرح به‌طور جد با مجريان بايد همکاري کنند.

سلطاني بيان داشت: اما آنچه تاکنون در اجراي اين طرح شاهد آن بوده‌ايم، اين است که سرعت بسته شدن چاه‌هاي غيرمجاز متناسب با رفع بحران آب زيرزميني نيست، به طوري که تا پايان سال 94، ژ تنها حدود 9209 حلقه چاه مسدود شده است.

نايب رئيس اول اتاق بازرگاني ايران تصريح کرد: براي حل شوري مخزن سد گتوند و رفع تهديد و نگراني‌هاي جدي شور شدن اراضي و مسير رودخانه کارون هنوز تصميم مشخصي اتخاذ نشده است و اين مسئله مهم با موضوع کيفيت آب کارون و دلايل آن مخلوط شده و سبب شده همه دلسوزان نگران از به سايه رفتن مسئله اصلي که همان انفجار بمب نمک حبس شده در درياي سد گتوند است، باشند.

وي افزود: هنوز اثری از فعال شدن ديپلماسي آب کشور در دولت مشهود نيست و معلوم نيست چگونه به دنبال حل مسئله تأمين زمينست محيطي تالاب‌هاي انتهائي و رودخانه‌هاي دجله و فرات خواهيم بود تا حداقل بخش اعظم مسئله ريزگردها قابليت کنترل پيدا کند.

سلطاني تصريح کرد: برخلاف اينکه گزارش‌هاي رسمي بخش آب کشور حاكي از کاهش حدود 50 درصدي روان آب‌هاي کشور و حجم ذخيره شده در بسياري از سدها حتي در بارندگي‌هاي مناسب سال جاري قابل توجه نيست، پروژه‌هاي سدسازي کماکان ادامه دارد.

وي به پيشنهادهاي اتاق بازرگاني ايران درمورد اقتصاد آب اشاره کرد و گفت: حق آبه‌ها بايد به رسميت شناخته شود و قابل مبادله باشد و دولت نبايد به جاي مردم حق آبه‌ها را خريد و فروش کند.

حق آبه‌ها بايد سندي معتبر باشد که اين سند براي سيستم بانکي و تجارت داراي اعتبار و ارزش باشد.

اين مقام مسئول ادامه داد: همچنين توليد و تجارت کالاها در مناطق مختلف کشور براساس مديريت نسبي بهره‌مندي اقتصادي آب صورت گيرد و تجارت آب مجازي مبناي حمايت از توليدات داخلي و تجارت قرار گيرد.